

FAKTORSKA TEORIJA REJMONDA KATELA

- Ova teorija kao teorija osobina:
 - Pojam osobine ličnosti; osobina kao dimenzija: pojam dimenzije.
- Leksički pristup u istraživanju osobina ličnosti.
 - Osnovna sfera ličnosti
 - Kondezovana sfera ličnosti
- Primjena faktorske analize:
 - Površinske i izvorne osobine
- Ličnost kao složaj izvornih osobina: $P=A+T+E+M+R+S$
- Modaliteti osobina:
 - osobine i sposobnosti (kognitivne osobine)
 - osobine temperamenta
 - osobine dinamike / motivacije
- Struktura ličnosti
- Osobine i sposobnosti i osobine temperamenta kao komponente/djelovi strukture ličnosti njih je ukupno 16 pa je i test za njihovo mjerenje nazvan Test šesnaest faktora ličnosti.
- Redosled osobina kako ih ova teorija izlaže nije slučajan nego je određen prema tome u kojem stepenu data osobina doprinosi individualnim razlikama i ponašanju koje ona objašnjava/determiniše, definisane kao dimenzije izvorne osobine su bipolarne.
 - Na prvom mjestu je afekcija – saizija. Na jednom polu je socijalna otvorenost, druželjubivost, srdačnost a na drugom socijalna zatvorenost, hladan odnos prema ljudima i tome slično – i naravno, između ova dva pola su prelazne vrijednosti.
 - Opšta inteligencija kao izvorna osobina sa polovima veća inteligencija (“bistar”) – manja inteligencija (“tup”). S obzirom na ono što znamo o mjerenju inteligencije/testiranju inteligencije jasno nam je na koliko osjetljiv/precizan način je moguće utvrditi različite vrijednosti između datih polova.
 - Snaga ega, polovi snažan ego sa emocionalnom stabilnošću i otpornošću na stres i slab ego sa neurotizmom i niskom tolerancijom na frustraciju i tome slično.

U preporučenim udžbenicima detaljno je prikazano svih šesnaest osobina. Naslov koji je najpodesniji za analizu dugog lista osobina je Srober et al. (2006). *Ličnost – metodi i modeli* (str. 145-151)

- strepnja
- dinamika ličnosti

- dinamički faktori prvog reda: stavovi kao površinske/manifestne dinamičke osobine
- dinamički faktori drugog reda: ergovi: društveno samopotvrđivanje, roditeljska zaštita, glad/sitost, seks, radoznalost
- sentiment: s.prema porodici i domu, s.prema poslu i karijeri, s.prema naciji, s.prema religiji i td.
- Sentiment prema sebi/samosentiment istaknut kao organizator ličnosti sa njenim posebnim djelovima i prema tome kao nosilac ličnog identiteta i kao važna determinanta moralnosti.

Dalja istraživanja: primarni dinamički faktori i osnovne komponente motivacije:

- integrisana/neintegrirana komponenta:
 - Alfa faktor kao dio neintegrirane komponente - sličnost sa Super egom
 - Beta faktor kao dio integrirane komponente – sličnost sa psihoanalitičkim egom
 - Gama faktor kao dio integrirane komponente – sličnost sa Super egom
 - Delta faktor odnosno fiziološka reaktivnost u izražavanju stava/interesovanja kao dio integrirane komponente
 - Epsilon faktor, potisnuti kompleksi i kao dio neintegrirane komponente.

Razvoj ličnosti

- Ispitivanje relativnog/kvantitativnog doprinosa nasleđa i učenja u formiranju pojedinih izvornih osobina
- Integrativno učenje kao multidimenzionalni odgovor na multidimenzionalnu situaciju: $R=f(S \times P)$ kao važna formula ove teorije.

Ovoj teoriji dodćemo model Pet velikih (isti udžbenik od 161 – 164). To je model u kojem, umjesto 16 faktora/osobina imamo sledećih pet:

1. Ekstraverzija
2. Prijaznost
3. Savjesnost
4. Emocionalna stabilnost
5. Kultura/otvorenost